

Toelichting werd gehouden door Hugo Cuyckens.

In zijn boek 'Van verontwaardiging tot verandering' komt Dirk Barrez op voor een leefbare, samenleving, democratisch, duurzaam en solidair.

Een maatschappij waar het goed om leven is, waar ik me veilig voel. Voel ik me dan onveilig? Toch niet. Zolang ik maar 'mee' ben, mezelf verkocht krijg, als ondernemende werknemer. Want op de geldmarkt heeft alles zijn prijs. Wat telt is niet 'wie ik ben', maar wat ik kan opbrengen, wat mijn nominale marktwaarde is.

Met mijn loon kan ik dan doen – kopen – wat ik wil. Door hard te werken verdien ik een comfortabel en luxueus leven. Maar ongewild wordt mijn hele leven erg ego-gericht. Het lijkt paradoxaal, maar hoe meer alles zich richt op mijn ego –mijn ikje- hoe meer ik verwijderd raak, vervreemd zeg maar, van wie ik ten diepste ben. Want wat mijn leven de moeite waard maakt, wie mijn leven de moeite waard maakt en met wie ik verbonden ben, wat zin geeft aan mijn leven, mijn échte ik, daarvan raak ik vervreemd.

Solidariteit of verbondenheid met anderen wordt moeilijk in een competitieve wereld. Aan “Wie je vraagt één mijl met hem mee te gaan”, antwoorden we dat we wel willen, maar geen tijd hebben, dat we zelf ergens moeten zijn... Ieder op weg naar zijn/haar eigen doel. Eenzame mensen met anderen als concurrenten, geen bondgenoten. Het conflictueuze van de neoliberale economie (beperkte middelen en oneindige behoeften) zit mee ingebakken.

Ondertussen overbelast dit hele systeem onze aarde als eco-systeem. Grondstoffen en energievoorraden raken uitgeput, arbeiders in lage-loonlanden worden uitgebuit en werken in weinig benijdenswaardige omstandigheden. Het is dubbel: aan de éne kant voelen we een drang naar verandering, naar een eerlijke en solidaire samenleving; aan de andere kant blijkt het moeilijk te leven met ‘genoeg’, laat staan met minder. Het ontbreekt ons de moed te kiezen. Die oneerlijkheid belemmert ons te leven als bewuste, vrije en fiere mensen.

Dirk Barrez schrijft: ‘Verontwaardiging is schitterend. Ze is schitterend omdat ze onze menselijkheid toont.’ Ze is schitterend *indien* ze onze menselijkheid toont.

We zijn verontwaardigd, en vaak ook kwaad. Als mensen uitgesloten worden van het arbeidsproces, is dat dan geen diep misprijzen van het menselijk kapitaal, waarvoor de o zo mooie naam ‘human resources’? Als van alle verse groenten en fruit in onze supermarkten de helft weggegooid wordt, is dat dan geen schandelijke verspilling, met gebrek aan respect voor wat door mensenhanden geproduceerd werd?

Verontwaardigd dus, maar ook kwaad. En dat lijkt heel redelijk, want we willen écht wel dat er iets verandert. Maar met onze verontwaardiging dreigt er een emotionele lading naar boven te komen. Is mijn verontwaardiging en mijn gelijk – hoe redelijk ook – niet besmet door kwaadheid en onmacht? Een onmacht die ondraaglijk is en die me overspoelt en verblindt. De verontwaardiging en de onmacht die ik daarbij voel, dreigt zich te verbinden met een destructieve kracht in mij.

Hoe gaan we daar nu mee om, want het zijn toch negatieve gevoelens. Als ver-ont-waardiging inhoudt dat ik me ontkend voel in wat voor mij waarden-vol is, hoezeer voel ik me dan bedreigd in mijn identiteit? Misschien kunnen we –ook hier- iets leren van Jezus.

Want Jezus is ook verontwaardigd. Hij komt op tegen onrecht, tegen armoede, tegen verdrukking van mensen. Het is de zin en de inzet van zijn leven. Hij laat Zijn Vader in Hem spreken, luistert naar die stem, is er één en al aandacht voor.

Misschien vertrekt echte verontwaardiging, ‘waardige’ verontwaardiging vanuit een diepe oproep in mij om de wereld wat menselijker te maken. Echte verontwaardiging gaat voorbij aan mijn kwaadheid, aan mijn eigen ik. Ze helpt me te zien, wat er wél verandert, ook al is dat minder dan ik verwacht had. Ze helpt me in de onzekerheid te durven staan en be-staan, voorbij aan mijn eigen angst.

Kwaadheid verhindert ons anderen nabij te zijn en dàt klimaat van veiligheid te bieden dat zo nodig is om te veranderen. Kwaadheid is dus contraproductief. Echte *verandering* wordt pas mogelijk als ik de juiste woorden vind, de juiste houding, om de ander zoveel veiligheid te geven dat hij kan veranderen. Echte verontwaardiging vanuit innerlijke vrijheid nodigt uit tot verandering. Zoals Jezus doet: Hij brengt mensen bij hun kern, bij hun angst ook. Maar tegelijk geeft Hij hun vertrouwen, veiligheid, en hoop. De hoop dat verandering iets nieuws kan brengen, dat ook beter kan zijn.

Dit alles doet niets af van onze vastberadenheid. 'Rosa stond niet op.' We zetten door en houden vol vanuit een innerlijke kracht. Een kracht die ons vertrouwen en geduld geeft, om stap voor stap vooruit te gaan. Om constructief en dialoogbereid te blijven. Om op een positieve manier het beste van onszelf in te zetten. Samen met bondgenoten. Mensen die dag in dag uit, buiten het licht van de schijnwerpers, ervoor kiezen het beste van zichzelf te geven, die volhouden tegen de stroom in.

Voorbij aan de kwaadheid, aan onze eigen angst. Om te komen daar, in die ruimte in ons, waar we ons volledig kunnen openstellen voor het Oneindige. Waar de Oneindige in ons mag spreken.

Waar we – terug – vertrouwen kunnen voelen, als een kind, nog ongeschonden. Het vertrouwen dat het allerzachtste het zal winnen van het allerhardste.

HC

Januari 2013

